

**Нови данни за разпространението на сирийската чесновница
(*Pelobates syriacus balcanicus* Karaman, 1928) в България**

Ивелин Моллов¹, Георги Попгеоргиев², Борислав Наумов³, Дилиан Георгиев¹

1 - ПУ "Паисий Хилендарски", Факултет по биология, Катедра "Екология и ООС", ул. „Цар Асен“ №24, 4000 Пловдив, e-mail: mollov_i@yahoo.com; diliangeorgiev@abv.bg

2 - Аграрен Университет – Пловдив, Факултет по Агроекология и растителна защита, Катедра „Екология“, бул. „Менделеев“ №12, 4000 Пловдив georgi.popgeorgiev@gmail.com

3 - Централна лаборатория по обща екология, БАН, ул. „Гагарин“ № 2, 1113 София

**New distributional data about the eastern spadefoot toad
(*Pelobates syriacus balcanicus* Karaman, 1928) in Bulgaria**

Ivelin Mollov¹, Georgi Popgeorgiev², Borislav Naumov³, Dilian Georgiev¹

1 - University of Plovdiv "Paisii Hilendarski", Faculty of Biology, Department of Ecology and Environmental Conservation, 24 Tzar Assen Str., 4000 Plovdiv, mollov_i@yahoo.com

2 - Agricultural University – Plovdiv, Faculty of Agricultural Ecology and Plant Protection, Department of Ecology, 12 Mendeleev Blvd., 4000 Plovdiv, georgi.popgeorgiev@gmail.com

3 – Central Laboratory of General Ecology, BAS, 2 Gagarin Str., 1113 Sofia

Abstract: The current paper reviews the available literary data concerning the distribution of *Pelobates syriacus balcanicus* in Bulgaria and announces 19 new localities in 18 UTM quadrants. The contemporary distribution of this species in the country is presented in UTM (Universal Transverse Mercator) grid (10x10 km).

Key words: *Pelobates syriacus balcanicus*, distribution, UTM, Bulgaria

Въведение

Сирийската чесновница (*Pelobates syriacus* Boettger, 1889) е вид с висок консервационен статус, от значение за Европейската и Световна общност, включен в: Приложение II и III на Закона за Биологичното разнообразие от 2002 г.; Червената книга на България (1985 г.) в категория „застрашен“; Приложение II на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природни местообитания (Берн, 1979 г.); Приложение IV на Директива 92/43 на Съвета на Европейската Икономическа Общност от 21.05.1992 за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна; категоризиран като „слабо застрашен“ (LC) в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN) (НАУМОВ & СТАНЧЕВ, 2004; KUZMIN ET AL., 2006).

Сведения за разпространението на вида в България могат да бъдат намерени в работите на: БУРЕШ & ЦОНКОВ (1942); БЕШКОВ (1961, 1972, 1985); УНДЖИАН (2000); MÜLLER (1932); OBST (1973); STOJANOV (1997); BESHKOV (1998); STOEV (2000) и MILCHEV & KOVACHEV (2005).

Целта на настоящата работа е да се обобщят и допълнят наличните данни за разпространението на сирийската (балканска) чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus* Karaman, 1928) в България и да се представят на карта с UTM грид (10x10 км).

Материал и методи

За целта на настоящата работа бяха използвани всички достъпни публикации върху българската батрахофауна, в които се посочват конкретни находища на сирийската чесновница. За точно описани (конкретни) приемаме всички находища, които са дадени като име на град, село, връх, езеро или друг географски обект, чиито координати могат да се определят по 10-километровия UTM (Universal Transverse Mercator) грид.

Освен находищата по литературни данни бяха използвани и данни от наблюдения на авторите от последните 20 години, както и данни от наблюдения на колеги, чиито имена са посочени в текста. Определянето извършваше по ARNOLD & OVENDEN (2002).

Резултати

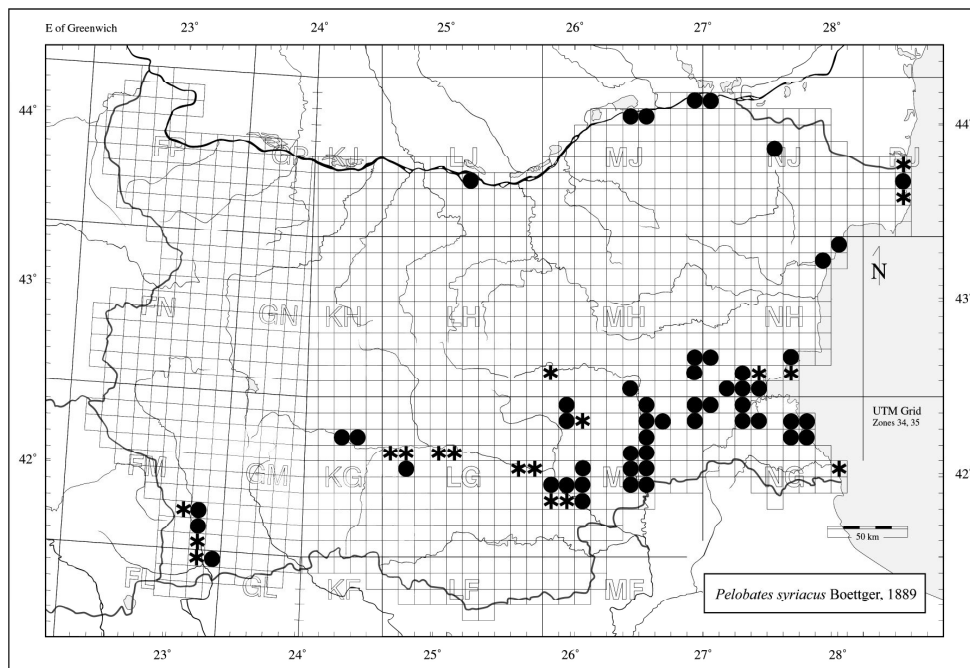
До момента известните находища по литературни данни са обобщени в Табл. 1 и са представени на UTM картата (Фиг. 1) с този символ (●).

Таблица 1. UTM координати на до сега известните находища по литературни данни.

UTM	Находище	Автор(и)
LJ53	при гр. Свищов, край Беленското блато	MÜLLER (1932);
LG15	при с. Марково, (Пловдивско)	MÜLLER (1932);
NH52	край Черно море при гр. Несебър, край р. Баба	БУРЕШ&ЦОНКОВ (1942)
MG66	из околностите на гр. Елхово	БУРЕШ&ЦОНКОВ (1942)
LG16	в местността „Острова” в гр. Пловдив	АНГЕЛОВ&КАЛЧЕВ (1961)
FL99	при с. Спатово (Благоевградско)	БЕШКОВ (1961)
FM81	при с. Микрево (Благоевградско)	БЕШКОВ (1961)
NG68	дюните при устието на р. Ропотамо	БЕШКОВ (1961)
NH30	при рудник „Върли бряг” (Бургаско)	БЕШКОВ (1961)
–	извора на с. Биримирци (Софийско)	БЕШКОВ (1961) ¹
NG58	при блатото Аркутино	БЕШКОВ (1972)
KG77-KG78	Пазарджик	БЕШКОВ (1972)
MH50	Ямбол	БЕШКОВ (1972)
MG04-MG14	при гр. Харманли	OVST (1973)
NG67	при гр. Приморско	БЕШКОВ (1985)
NG68	при н. Маслен нос	БЕШКОВ (1985)
FM82	Кресна	БЕШКОВ (1985)
MG25	при с. Черепово (Сакар планина)	STOJANOV (1997)
PJ23	в района на ез. Дуранкулак	STOJANOV (1997)
NJ08	в района на ез. Сребърна	BESHKOV (1998)
MG64	при с. Лесово (Сакар планина)	STOEV (2000)
MJ57	при с. Нова Черна (Силистренско)	УНДЖИЯН (2000)
MJ67	при базата „Калимок” (източно от Тутракан)	УНДЖИЯН (2000)
MJ98	при с. Гарван (Силистренско)	УНДЖИЯН (2000)
NJ45	м/у с. Безмер и Ефрейтор Бакалово (Добричко)	УНДЖИЯН (2000)
NH78	по пътя Аспарухово-Варна	УНДЖИЯН (2000)
NH89	Природен парк „Златни Пясъци”	ТРАЯНОВ&ФИЛИПОВА(2005)
NG57, NG58, NG67, NG68, NG28, NG38, NG29, NH10, NH20, NH21, NH30, MG98, MG99, NG09, MG78, MG65, MG66, MG67, MG68, MG69, MG55, MG56, MG57, MG15, MG25, MG24, MG19, MH10		MILCHEV&KOVACHEV(2005) ²

¹ Споменатото от БЕШКОВ (1961) находище вероятно се касае за *Pelobates fuscus*.

² Авторите не споменават конкретни находища, а само UTM координати.

Фиг. 1. UTM карта на разпространението на *Pelobates syriacus balcanicus* в България.

Находища, установени при настоящото проучване, посочени на Фиг. 1 с този символ (*):

1. 29.07.1989, FN72, 1 ad., 200 м източно от гара П. Яворов (225 м н.в.), набл. Б. Наумов
2. 13.04.1991, FM80, яйца, р. Потока, 5 км югоизточно от гара Струмјани (150 м н.в.), набл. Б. Наумов
3. 21.04.1996, MG28, 1 ad., малък временен водоем, до обработваеми площи, на 1-2 км североизточно от с. Радецки (Старозагорско) (150 м н.в.), набл. Д. Георгиев
4. 08.08.1997, NH31, 1 subad., до източния бряг на Атанасовско ез., 1 км южно от кв. Сарафово, гр. Бургас (10 м н.в.), набл. Д. Чобанов.
5. 27.02.2002, LG06, 2 ad., южен бряг на Марица на 4 км западно от гр. Пловдив (160 м н.в.), набл. И. Моллов
6. 05.05.2003, NH51, яйца и 10 ad., сладководен канал, вливащ се в Поморийско езеро от западната страна и в северните и западните части на самото езеро (2 м н.в.), набл. Д. Георгиев
7. 21.08.2003, PJ24, 1 ad., на плажната ивица на 4 км северно от ез. Дуранкулак (15 м н.в.), набл. М. Иванов
8. 27.03.2005, MH01, ларви и 2 ad., рибарници до гр. Николаево (125 м н.в.), набл. Д. Георгиев
9. 23.05.2005, LG36, 1 ad., южен бряг на р. Марица, западно от с. Поповица (125 м н.в.), набл. Д. Георгиев
10. 24.05.2005, FL89, ларви, малко езерце в източното подножие на вулканичен рид Кожуха и локва до р. Струма на 800 м източно от там (100 м н.в.), набл. Б. Наумов
11. 30.05.2005, PJ22, 1 ad., к-г „Добруджа“, 300 м северно от езеро Шабленска тузла (10 м н.в.), набл. Б. Наумов

12. 22.03.2006, MG03, яйца и 3 ad., във блато на 1.5 км. от с. Остър Камък (Харманлийско) по посока с. Иваново, набл. Г. Попгеоргиев, О. Тодоров; 23.05.2006, 3 ad., на автомобилен път, 1 км югозападно от с. Остър Камък, набл. И. Моллов, Г. Попгеоргиев; 15.09.2006, 4 ad., на пътя 0,5 км западно от с. Остър Камък (256 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев

13. 23.03.2006, LG95, яйца и 49 ad. екз., размножавачи се във водоем близо до с. Брод посока р. Марица (90 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев, О. Тодоров;

14. 23.03.2006, LG85, 2 ad., р. Марица до гр. Димитровград (95 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев, О. Тодоров

15. 24.03.2006, LG46, 1 ad., под мост на Марица до с. Милево (115 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев, О. Тодоров

16. 26.03.2006, LG95, яйца и 15 ad., до с. Злато Поле посока р. Марица (89 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев

17. 27.03.2006, MG13, яйца и 2 ad., в изкуствен водоем до с. Доситеево в посока река Марица (87 м н.в.), набл. Г. Попгеоргиев

18. 27.06.2006, NG76, на плажната ивица на Силистар (Ахтополско) (0 м н.в.), набл. А. Ириков

19. 09.08.2006, LG16, северен бряг на р. Марица, в гр. Пловдив (при ВХВП) (160 м н.в.), набл. Д. Георгиев

Заклучение

След настоящото проучване се съобщават още 19 нови находища на сирийската чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus* Karaman, 1928), заемащи 18 УТМ квадранта. Съвременното разпространение на вида заема 69 квадранта или 5,53% от УТМ-територията на България. Според БЕШКОВ & НАНЕВ (2002) вертикалното разпространение на вида у нас е до 350 м н.в., макар, че подробни данни няма. Установените от нас находища са разположени между 0 и 256 м н.в.

Благодарности

Авторите биха искали да изкажат своята благодарност на д-р Огнян Тодоров, д-р Атанас Ириков, Марко Иванов и Драган Чобанов за данните от техни наблюдения.

Литература

АНГЕЛОВ П., Б. КАЛЧЕВ. 1961. Земноводните в сбирките на Природонаучния музей - Пловдив. – Природа и знание, XIV(2): 18-21.

БЕШКОВ В., 1961. Принос към зоогеографското проучване на херпетофауната в България. – Известия на Зоологическия институт с музей, 10: 373-380.

БЕШКОВ В. 1972. Междувидови контакти и съжителства при жабите в България. – Известия на Зоологическия институт с музей, 34: 85-95.

БЕШКОВ В. 1985. Балканска чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus* Kar., 1928). – В: Червена книга на НР България, Том 2. Животни, Изд. БАН, София: 32-41.

БЕШКОВ В., К. НАНЕВ. 2002. Земноводни и влечуги в България, Pensoft, София, 112 стр.

БУРЕШ И., Й. ЦОНКОВ, 1942. Изучавания върху разпространението на влечугите и земноводните в България и по Балканския полуостров, Част IV. Безопашати земноводни (Amphibia, Salentia). – Известия на Царските Природонаучни Институти, XV: 68-154.

НАУМОВ Б., М. СТАНЧЕВ. 2004. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров: електронно издание на Българското херпетологично дружество. Интернет адрес: www.herpetology.hit.bg

ТРАЯНОВ Р., Д. ФИЛИПОВА. 2005. Животинският свят в природен парк "Златни пясъци" (земноводни, влечуги и бозайници). НУГ, ПП "Златни пясъци", Варна. 11 стр.

УНДЖИЯН Е. 2000. Изследвания върху гръбначните по долината на Ломовете и територията на Природен парк "Русенски Лом" - област Русе и Разград. III. Земноводни, IV. Влечуги. Изд. Природен парк "Русенски Лом", 88 стр.

ARNOLD N., D. OVENDEN. 2002. A field guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe, Harper Collins Publishers, 288 p.

BESHKOV V. 1998. Classes Amphibia and Reptilia (Amphibians and Reptiles). - In: Michev T., B. Georgiev, A. Petrova, M. Stoyneva (Eds.). Biodiversity of the Srebarna Biosphere Reserve. Checklist and bibliography. MOEW, Co-published by Context & Pensoft, Sofia: 85-86.

KUZMIN S., TARKHNISHVILI, D., ISHCHEENKO, V., ANANJEVA, N., ORLOV, N., TUNIYEV, B., PAPPENFUSS, T., DEGANI, G., UGURTAS, I., SPARREBOOM, M., RASTEGAR-POUYANI, N., DISI, A., ANDERSON, S., GASITH, A., ELRON, E., GAFNY, S. & COGALNICEANU, D. 2004. *Pelobates syriacus*. In: IUCN 2006. 2006 IUCN Red List of Threatened Species. <www.iucnredlist.org>

MILCHEV B., A. KOVACHEV. 2005. On the distribution and the typical osteological elements of the eastern spadefoot (*Pelobates syriacus balcanicus* Kar., Amphibia, Pelobatidae) in South-East Bulgaria. – Annual of Sofia University "St. Kliment Ohridski", Faculty of Biology, 95(1): 57-63.

MÜLLER L., 1932. Beiträge zur Herpetologie der südeuropäischen Halbinsel. I. Herpetologisch Neues aus Bulgarien. – Zoologische Anzeiger (Leipzig), 100: 299-309.

OBST F. 1973. Die Mittelmeer-Erdkröte, *Bufo bufo spinosus* Daudin, neu für Bulgarien. – Zoologische Abhandlungen, Staatliches Museum für Tierkunde in Dresden, 32(9): 149-163.

STOJANOV A. 1997. Neue Daten über die syrische Schaufelkröte (*Pelobates syriacus balcanicus*) in Bulgarien (Amphibia: Anura: Pelobatidae). – Historia Naturalis Bulgarica, 7:35-39.

STOEV P. 2000. On the distribution, biology and ecology of amphibians and reptiles in the Derventski Heights and the Sakar Mountain, South-East Bulgaria. – Historia Naturalis Bulgarica, 12:59-69.